

Motion till riksdagen

1988/89:Sk304

av Martin Olsson och Karin Israelsson (båda c)

Skattereglerna för rennärings

Det har under senare år blivit allt klarare att rennäringsbeskattning i högre grad måste anpassas till denna närings speciella förållanden. Tjernobylykatastrofen, men också det i vissa fall numera höga renantalet, har särskilt visat på behovet av införande av ett s.k. renkonto för att förbättra möjligheterna till resultatutjämnning mellan olika år. Sedan vi fått våra motioner om införande av renkonto och översyn av rennäringsbeskattning avslagna 1986, 1987 och 1988 vill vi nu på nytt ta upp dessa frågor vars aktualitet kvarstår. Vi finner det angeläget att renkonto införs snarast möjligt och att en översyn görs av rennäringsbeskattning så att nya regler kan träda i kraft samtidigt som eventuella ändrade grunder för företagsbeskattning, som för närvarande utreds, börjar tillämpas.

Behovet av ändrade beskattningsregler för rennäringsbeskattning har under senare år tagits upp i olika sammanhang av såväl berörda myndigheter som av rennäringsföreträdare. Rennäringskommittén behandlade frågan men föreslog därvid fortsatta överväganden.

Effekterna av reaktorhaveriet i Tjernobyly medförde att intresset fokuserades på samernas och rennäringsbeskattningens problem och att även kraven på reformering av renskötselens beskattning accentuerades.

Införande av ett s.k. renkonto för utjämnning av inkomster mellan olika år har därvid intagit en central roll i övervägandena.

Renkontot är avsett att motsvara skogskontot, som efter några år av motstånd infördes som resultat av bildandet av koalitionsregeringen 1951. Skogskontot har därefter inte ifrågasatts utan visat sig vara en mycket lämplig och lättillämpad metod att utjämna skogsinkomster mellan olika år genom att en viss del av skogsintäkten får sättas in på särskilt konto och att beskattning sker först vid uttag från kontot.

Ett motsvarande system för rennäringsbeskattning skulle vara en värdefull komplettering av skattereglerna för denna näring. Behovet av ett renkonto visade sig särskilt tydligt efter konsekvenserna av Tjernobylyolyckan. Svenska Samernas Riksförbund (SSR) gjorde därför en framställning den 5 september 1986 till regeringen om införande av renkonto. I riksdagen krävde bl.a. vi (motion 1986/87:N104) hösten 1986 införande av renkonto fr.o.m. inkomståret 1986.

Tyvännäringsbeskattningens majoritet (reservation av center- och moderatledamöter) motionskraven efter att tre utskott yttrat sig i frågan. I jordbruksutskottets yttrande (JoU 1986/87:3y) till näringsutskottet tillstyrkte majoriteten (reservation av socialdemokraterna) motionskraven om renkonto. Även i skatteutskottets yttrande (SkU 1986/87:1y) uttalade sig majoriteten positivt

till motionskraven, medan socialdemokraterna avstyrkte liksom jordbruksutskottet. I näringsutskottet (NU 1986/87:12) avstyrkte majoriteten motionskraven och endast center- och moderatledamöter reserverade sig (res. 15) för bifall. Riksdagsmajoriteten ansåg således ej att följderna av Tjernobylolyckan gav anledning till införande av renkonto. Uppenbarligen kom riksdagsbehandlingen hösten 1986 att präglas av att förslaget om renkonto kom att behandlas som ett – av flera – förslag till åtgärder speciellt med anledning av följderna av Tjernobylolyckan.

Näringsutskottet framhöll i sin avslagsmotivering i nämnda betänkande (s. 12) att "frågan om renkonto gäller däremot införande av en ny beskattningsprincip för renkötsföretag och är därför en mer allmän skattepolitisk fråga som bör diskuteras i ett vidare perspektiv och i en annan ordning". Under 1987 års allmänna motionstid väckte vi på nytt en motion (1986/87:Sk303) med krav på att riksdagen hos regeringen skulle begära förslag om införande av renkonto och att frågan skulle övervägas i ett större sammanhang än enbart mot bakgrund av situationen efter Tjernobylyhave-riet.

Den socialistiska majoriteten i skatteutskottet (SkU 1986/87:27) och riksdagen avstyrkte även denna motion liksom övriga motsvarande motioner och framhöll "att frågan om en generell regel om skatteutjämning för renkötsföretag bör prövas i ett större sammanhang".

Vid SSR:s landsmöte i juni 1987 var rennäringens beskattning en av huvudfrågorna. I den inför landsmötet utarbetade rapporten "Framtid för renkötseln som inkomstkälla?" redovisades rennäringens skatteproblem. Slutsatsen i rapporten var att nuvarande regler upplevs "som mycket otillfredsställande – för att inte säga helt orättvisa".

Landsmötet antog en på rapporten grundad resolution med krav på reformering av rennäringens beskattning. I resolutionén framhölls att dagens beskattningssystem inte är anpassat till renkötselns förhållanden och att inkomst av renkötsel – liksom i Norge – borde vara ett eget inkomstslag. Det betonades att skattereglerna måste reformeras för att den samiska ungdomen skall kunna satsa på renkötseln och näringen få reella möjligheter att utvecklas.

Bland konkreta krav i resolutionen kan nämnas

- Rätt till brutet räkenskapsår per den 30 april
- Införande av renkonto
- Lagerförändringar undantas från inkomstbeskattning
- Ett grundavdrag på ett basbelopp införs vid uttag av egenavgifter
- Samebyn jämställs med ekonomisk förening i skatterättsligt hänseende
- Skadestånd vid ingrepp i renkötselrätten skall inte inkomstbeskattas
- Premier för pensionsförsäkring bör utgöra avdragsgill kostnad i förvärvskällan för att underlätta generationsskiften
- Ändrade värdeminskingsregler för inventarier.

Den 22 oktober 1987 gjorde SSR en framställning till regeringen om reformering av rennäringens beskattning på grundval av landsmötets resolution.

Den 1 december 1987 ställde undertecknad Olsson en fråga (1987/88:242) till finansministern om regeringen avsåg att ta några initiativ för en

reformerings av renskötsel­företagens beskattning. Av svaret framgick egentligen endast att regeringen inte avsåg att ta några sådana initiativ.

Sedan riksdagsmajoriteten avvisat förslaget om införande av renkonto och finansministern klargjort att han ej avsåg att ta initiativ till en reformering av rennäringens beskattning väckte vi vid fjolårets riksmöte motionen 1987/88:Sk306. I denna föreslog vi att riksdagen skulle begära översyn och förslag i syfte att i högre grad anpassa rennäringens beskattning till renskötselns speciella förhållanden.

Även denna motion avstyrktes av skatteutskottets majoritet (s och vpk) i betänkandet SkU 1987/88:30. Man hänvisade till pågående utredningsarbete om grunderna för en framtida beskattning av näringsverksamhet i olika former och ansåg "att det inte bör övervägas särregler för en viss grupp av näringsidkare innan grunderna för hela företagsbeskattningen lagts fast".

Det är enligt vår mening angeläget att en översyn av rennäringens beskattning kommer till stånd utan ytterligare dröjsmål. Det är viktigt att framtida skatteregler blir sådana att utjämning av inkomster mellan olika år underlättas men även att reglerna i övrigt anpassas efter rennäringens speciella förhållanden.

Detta översynsarbete bör enligt vår mening bedrivas så att reformerna gällande rennäringens beskattning kan träda i kraft samtidigt med eventuella ändrade grunder för företagsbeskattningen över huvud taget. Vissa krav och förslag t.ex. införande av renkonto bör dock kunna genomföras tidigare.

Ett ytterligare argument för renkonto har framkommit under senare tid. Kritik riktas både från myndigheter och berörda markägare mot nuvarande höga renantal. De bättre möjligheter till resultatutjämning, som ett renkonto skulle ge, skulle av allt att döma i hög grad underlätta att på frivillig väg begränsa renantalet i de fall det anses vara allt för högt.

Hemställen

Med hänvisning till den anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om införande av renkonto och översyn av rennäringens beskattning för att anpassa denna till näringens speciella förhållanden.

Stockholm den 10 januari 1989

Martin Olsson (c)

Karin Israelsson (c)